

II ЕТАП ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ ШКОЛЯРІВ З
БІОЛОГІЇ
2021

Теоретичний тур : 10 клас

Тестові завдання (група А) Виберіть одну правильну відповідь.
(Правильна відповідь оцінюється в 0,5 б.)

1. Назвіть, що зображено на рисунку?

- а) вуса; б) кореневище;
в) стебло; г) корінь.

2. Яка запасна речовина є у грибів: а) крохмаль; б) інулін;
в) глікоген; г) целюлоза.

3. Яка тканина рослин забезпечує низхідний транспорт речовин?

- а) епідерма; б) флоема; в) ксилема; г) коленхіма.

4. Кількість насінин в плодах визначається: а) розміром зав'язі;

- б) розміром маточки; в) кількістю плодолистиків;
г) кількістю насінних зачатків.

5. Земноводні є холоднокрівними тваринами з невисоким рівнем обміну речовин, що ведуть активну життєдіяльність завдяки:

- а) всеїдності; б) розвитку з метаморфозом;
в) харчуванню тільки багатою на білки тваринною їжею;
г) здатності до тривалого перебування під водою.

6. Температура тіла під час пробудження тварин після зимової сплячки підвищується переважно завдяки: а) посмугованій м'язовій тканині; б) білій жировій тканині; в) печінці; г) бурій жировій тканині.

7. Серед усіх членистоногих лише в павукоподібних зустрічаються такі кінцівки: а) антени; б) хеліцери; в) мандибули; г) ногощелепи.

8. До чого прилягає окістя: а) до суглобового хряща; б) до кісткових каналців; в) до кісткових пластинок; г) до компактної речовини кістки.

9. Який з видів імунітету обумовлений виробленням власних антитіл у результаті контакту з антигенами (після хвороби):

- а) природний пасивний; б) природний активний;
в) штучний пасивний; г) штучний активний.

10. У черепі людини в процесі еволюції у зв'язку з прогресивним розвитком головного мозку: а) у мозковому відділі поменшало число кісток; б) лицьовий відділ став переважати над мозковим; в) мозковий відділ значно збільшився; г) співвідношення лицьової й мозкової частин не змінилося.

11. Руйнівниками кісткової тканини є клітини: а) остеокласти; б) хондроцити; в) фіброцити; г) лейкоцити.

12. Речовини, що знешкоджують в організмі людини чужорідні тіла та їх отрути: а) ферменти; б) антибіотики;
в) антитіла; г) гормони.

13. Комплекс Гольджі в клітині можна розпізнати за наявністю в ньому: а) порожнин і цистерн із пухирцями на кінцях; б) розгалуженої системи каналців; в) двох мембран, крист на внутрішній мембрані; г) двох мембран, що оточують безліч гран.

14. Речовини, здатні в живому організмі утворювати з водою водневі зв'язки або вступати в електростатичну взаємодію, є: а) гідрофобними; б) гідрофільними; в) нейтральними;
г) лужними.

15. При огляді десятирічної дитини виявлено: маленький зріст, непропорційний розвиток тіла, недостатній розумовий розвиток. Дефіцит якого гормону в організмі може викликати ці зміни? а) адренокортикотропного; б) окситоцину; в) тироксину; г) соматостатину.

16. Каталітичну активність ферменту зумовлює:

- а) вся його молекула; б) активний центр; в) алостеричний центр;
г) холофермент.

17. Клітинна стінка бактерій містить:

- а) целюлозу; б) муреїн; в) хітин; г) глікоген.

18. Шляхом простої дифузії до клітини потрапляють: а) йони Калію; б) кисень; в) віруси; г) глюкоза.

19. В еукаріотичних клітинах: а) РНК синтезується в ядрі, білки - в цитоплазмі; б) РНК і білки синтезуються в ядрі; в) РНК і білки синтезуються в цитоплазмі; г) РНК синтезується в цитоплазмі, білки - в ядрі.

20. Антипаралельна орієнтація полінуклеотидних ланцюгів ДНК означає: а) неоднаковий склад нуклеотидів в двох ланцюгах молекули ДНК; б) протилежну спрямованість ланцюгів в молекулі ДНК; в) певний характер спіральності (право- або ліво скрученість) молекули ДНК; г) відсутність певної спрямованості полінуклеотидних ланцюгів ДНК.

Тестові завдання (група Б) У завданнях цієї групи правильними можуть бути від одної до декількох відповідей (**Правильна відповідь оцінюється в 1 б.**

1. Зазначте пари органів, які мають однакове походження:

а) головний корінь – коренеплід; б) кореневище - цибулина;
в) бульба картоплі – бульба топінамбуру; г) колючки кактуса – колючки глоду; д) колючки терну – колючки аличі.

2. Виберіть речовини, що є в оболонках рослинних клітин:

а) целюлоза; б) пектин; в) хітин; г) лігнін; д) муреїн.

3. Позначте назви організмів, клітини яких мають клітинну стінку:

а) віруси; б) гриби; в) бактерії; г) рослини; д) тварини.

4. По мірі старіння листків відбувається: а) руйнування хлорофілу; б) накопичення каротиноїдів та антоціанів;

в) руйнування кристалів органічних кислот; г) підвищення інтенсивності дихання; д) зниження інтенсивності фотосинтезу.

5. У клітинах бактерій, на відміну від клітин рослин, відсутні:

а) плазматична мембрана; б) ядро; в) цитоплазма;
г) хлоропласти; д) клітинна стінка.

6. З'ясувати, чи є клітина прокаріотичною або еукаріотичною, можна на підставі наступних ознак:

а) генетичний матеріал існує у вигляді комплексу нуклеїнових кислот з білками; б) генетичний матеріал відділений від іншого вмісту клітини ядерною мембраною; в) є клітинна стінка; г) клітина рухлива; д) клітина використовує як джерело енергії H_2S .

7. Скоротливі вакуолі необхідні для: а) видалення продуктів окиснення; б) поглинання води з навколишнього середовища; в) травлення; г) газообміну.

8. Якими сенсорними утвореннями представлені теплові рецептори вищих хребетних тварин? а) колбами Краузе;
б) капсулами Боумена-Шумлянського; в) острівцями Лангерганса;
г) тільцями Руфіні.

9. Зазначте представників, личинки яких є хижаками:

а) волохокрильці; б) лускокрилі; в) сітчастокрилі;
г) бабки; д) перетинчастокрилі.

10. Вкажіть тварин, в яких наявна барабанна перетинка:

а) алігатор; б) веретільниця; в) мідянка; г) сиворакша; д) тилипія.

11. Які з даних груп тварин є радіально симетричними вторинноротими : а) голкошкірі; б) членистоногі; в) молюски; г) кишковопорожнинні; д) ссавці.

12. Анатомічний мертвий простір дихальних шляхів формують: :

а) гортань; б) трахея; в) головні бронхи;
г) сегментарні бронхи; д) альвеоло місткі бронхіоли.

13. Який з вітамінів необхідний для утворення протромбіну в процесі зсідання крові: а) ретинол; б) аскорбінова кислота;

в) філохінон; г) тіамін; д) кальциферол.

14. Стосовно гепатиту С правильними є твердження:

а) збудником є бактерія; б) збудником є вірус; в) джерелом інфекції може бути хвора людина; г) джерелом інфекції можуть бути немиті овочі; д) джерелом інфекції може бути погано просмажене м'ясо.

15. Яку роль виконує і-РНК у клітині?: а) переписує спадкову інформацію із ДНК; б) переносить спадкову інформацію з ядра в рибосому; в) доставляє амінокислоти до рибосоми; г) служить матрицею для синтезу поліпептидного ланцюга; д) бере участь у реакціях гліколізу.

16. Роль зовнішньої клітинної мембрани проявляється в тому, що вона: а) утворена білками та ліпідами; б) має вибіркиму проникливість; в) має плазмодесми; г) бере участь в фагоцитозі та піноцитозі; д) видалає ряд продуктів клітинного обміну.

17. Нуклеотиди входять до складу: а) ДНК; б) АТФ;

в) РНК; г) фосфоліпідів; д) поліпептидів.

18. Основні ознаки процесу реплікації: а) відбувається за принципом комплементарності; б) є процесом матричного синтезу; в) здійснюється ферментами ДНК-полімеразами; г) у еукаріотів має багато точок початку реплікації; д) процес неперервний на обох ланцюгах ДНК.

19. Вкажіть, які з наведених видів транспорту речовин через плазматичну мембрану є пасивними: а) дифузія; б) фагоцитоз; в) полегшена дифузія; г) калієво-натрієвий насос; д) через пори мембрани.

20. За біохімічною структурою антитіла є: а) нуклеїновими кислотами; б) білками; в) бактеріальними глікопротеїдами; г) вітамінами; д) ферментами.

21. Якщо клітини помістити в розчин, концентрація солей у якому вища, ніж у цитоплазмі, то спостерігається явище:

а) плазмолізу; б) деплазмолізу; в) піноцитозу; г) фагоцитозу.

22. Які компоненти входять до преініціаторного комплексу при трансляції: а) велика субодинаця рибосоми; б) мала субодинаця рибосоми; в) мРНК; г) мет-тРНК; д) білки-фактори ініціації.

Тести групи В (кожне завдання цінюється по 4 бали)

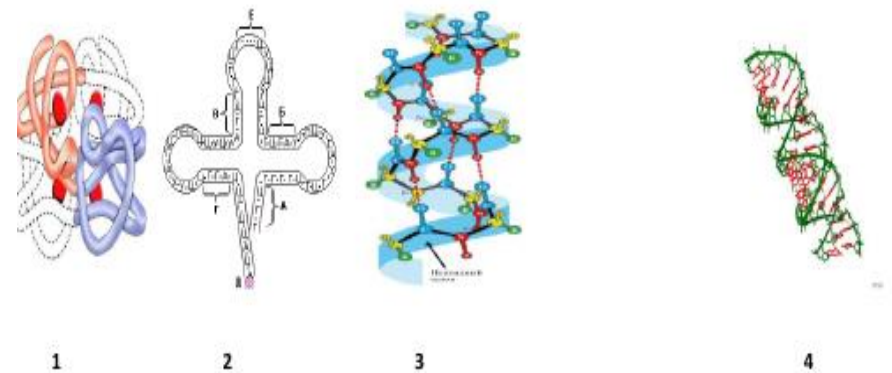
Завдання 1. Установіть відповідність між назвою тканини та наведеними прикладами:

1 Основна тканина	А Камбій
2 Покривна тканина	Б Епідерміс
3 Провідна тканина	В Луб
4 Меристематична тканина	Г Флоема
	Д Запасаюча тканина

Завдання 2. Установіть співвідношення між кожним компонентом із стовпчика А з відповідним йому компонентом з стовпчика Б. (кожний номер може бути використано тільки один раз).

А	Б
I. фактор специфічного гуморального імунітету	1. Жовтий кістковий мозок
II. цитокіни	2. містить велике число гранул
III. місце диференціації лімфоцитів	3. астроцит
IV. нейтрофіл	4. олігодендроцит
V. основний білок плазми	5. клітини мікроглії
VI. мішень ВІЛ	6. комплемент
VII. жирова тканина всередині кістки	7. В-клітина
VIII. макрофаги в мозку	8. Антитіло
	9. речовини, які секретуються різними типам клітин імунної системи
	10. Т-клітин
	11. пептиди й білки
	12. селезінка чи тимус
	13. кістковий мозок
	14. альбумін

Завдання 3. Напишіть назви речовин, схеми будови яких представлені на малюнку:

Завдання 4. Установіть відповідність між назвами гормонів та їх функціями:

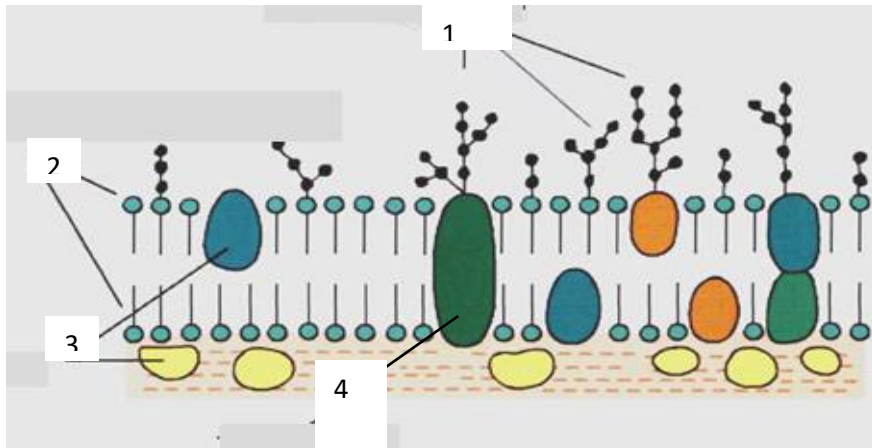
1. Соматотропін	2. Глюкокортикоїди
3. Глюкагон	4. Андрогени
А. Підвищують рівень глюкози в крові, посилюють синтез глікогену в печінці та розпад білків	
Б. Підвищує рівень глюкози в крові, стимулює розпад глікогену в печінці	
В. Стимулюють розвиток і функцію чоловічих статевих органів, формування вторинних статевих ознак	
Г. Стимулює синтез жирів з глюкози	
Д. Регулює переважно лінійний ріст кісток, посилює синтез білка	

Практичні завдання Завдання 1. (5 балів)

Тема: Дослідження будови структури клітини.

Мета: дослідити будову зображеної структури клітини.

1.1. На рисунку зображено одну із структур клітини:

1.2. Визначте, в яких організмах та компартментах клітини, присутня зазначена структура:

- А. Пріони; Б. Рослинні клітини;
В. Тваринні клітини; Г. Мітохондрії; Д. Рибосоми;
Е. Клітинний центр; Ж. Бактерії; З. Віруси.

1.3. Визначте, яким складовим структури, відповідають цифри:

- А – глікокалікс, що складається з гліколіпідів та поліцукрів
Б – фосfolіпіди
В – інтегральні білки
Д – периферичні білки
Е – забезпечують рецепторну функцію
Ж – виконують функцію ферментів і регуляцію транспорту
З – створюють основу (матрикс) структури

Завдання 2. (8 балів) Розв'яжіть задачу.

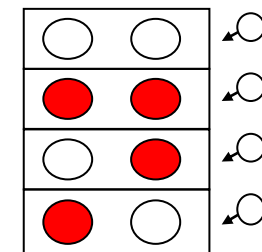
Ділянка ДНК складається з 5 обертів (по 10 пар нуклеотидів в кожному). Знайти її довжину та молекулярну масу, якщо маса нуклеотида- 345 у.о., а його довжина 0, 34 нм.

Завдання 3. (6 балів)

Тема: Визначення груп крові за методом стандартних сироваток.

Групу крові за системою АВО визначають за допомогою методу стандартних сироваток II і III груп. Навіть у разі, якщо у людини немає аглютиногенів, її кров належить до I групи. Для визначення групи крові в краплину досліджуваної крові додають по краплині досліджуваної сироватки. Якщо в краплині досліджуваної крові відбувається аглютинація, то кров належить до II або III групи. Якщо аглютинації немає, то кров належить до I або IV групи.

- 3.1. Як називається явище склеювання еритроцитів?
3.2. Назвіть речовини, які визначають групову належність крові?
3.3. Вкажіть групу крові, в якій відсутні аглютиногени в еритроцитах?
3.4. Вкажіть групу крові, в якій відсутні аглютиніни в плазмі крові?
3.5. Якою буде група крові, яка з сироватками II і III груп не дає аглютинацію?
3.6. Якою буде група крові, яка з сироватками II і III груп спостерігається аглютинація?
3.7. Якою буде група крові, яка з сироваткою II групи дає аглютинацію, а з III – ні?
3.8. Якою буде група крові, яка з сироваткою III групи дає аглютинацію, а з II – ні?
3.9. Яку групу крові мають універсальні донори?
3.10. Яку групу крові мають універсальні реципієнти?

Всього-67 балів

Бажаємо успіхів!